

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

16. De alijs quibusdam, quæ vnà cum precibus Canonicis recitari
consueuerunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Cap. XVI.

De alijs quibusdam, quæ una cum precibus Canonici recitari consueverunt.

Primo queritur, An ad Horas Canonicas Paruum B. Virginis Officium pertineat? *Respondeo*, Horas Canonicas multo ante huiusmodi officium fuisse institutas. Urbanus secundus, teste B. Antonin. *Par. 2. Tit. 16. cap. 1. §. 23.* & teste Duran. *in Rational. diuinarum officiorum lib. 6. capite secundo, p. 1. §. 1. & Radulpho in libello de Canon. obseruant. proposi. 20.* in Concilio Claramontano in Aruernis anno salutis 1096. instituisse fertur preces horarias Beatæ virginis, & præcepisse, vt Clerici eas quotidie recitarent, instituisse etiam Officium eiusdem Beatæ Virginis, quod in Sabbatis minimè impeditis Clerici persoluunt; sicut antea in Concilio Placentino, addiderat nouem præfationibus antiquis decimam: *Et te in ueneratione Beatæ Virginis collaudare, & reliq. cap. Sanctorum Dist. 70.*

At communis Summistarum, & Canonici iuris interpretum habet sententia, huiusmodi Paruas preces horarias non iure scripto, sed vsu tantum, & consuetudine vim legis habente, recitari. Verisimilius est Urbanum II. in eo Concilio lege sanxisse, vt recitarentur fortassis tamen nõ est talis consuetudo vsu tunc temporis recepta, quæ deinde paulatim in consuetudinem abiit.

Secundo queritur, an Clericus, qui iure cogitur preces horarias recitare, debeat etiam persoluere Paruum Officium Beatæ Virginis? *Respondeo*, olim ante Breuiarium editum à Pio Quinto, Clericus cogebatur prædicti Officium Paruum iuxta morem, & vsum suæ Ecclesiæ persoluere; illud enim quædam Ecclesiæ in Choro canebant, ceteræ non item. At verò Pius Quintus, Clericos liberauit à penso huiusmodi Paruarum precum, quando priuatim extra chorum preces Horarias recitant. quamuis non sustulerit laudabilem consuetudinem Ecclesiarum eas in choro cantantium, vt colligitur ex litteris eiusdem Pontificis Breuiario nouo præfixis.

Tertio queritur, An Canonicus eius Ecclesiæ, in cuius Choro cani solent Paruæ preces iam dictæ, recitare debeat easdem, cum priuatim extra Chorum persoluit Ecclesiasticum Officium? *Affirmant* aliqui debere, quoniam cogitur Diuini Officij pensum reddere more suæ Ecclesiæ: sed suæ Ecclesiæ vsu, prædictæ preces vnà cum Officio Ecclesiastico soluuntur; ergo debet eas preces priuatim Canonicus recitare. *Videtur* tamen probabilius, quod alij docuerunt, non esse ad id compellendum, si formula à Pio V. edita in Officio Ecclesiastico soluendo vtatur eo quod Pius V. immunes, ac liberos ab his precibus Beneficarios, & Clericos reddit, quando priuatim extra chorum, pensum Horarum soluunt. *Obijciens*, olim etiam priuatim recitabantur Paruæ preces coniunctim cum Ecclesiastico Officio. *Respondeo*, eum vsum esse à Pio V. sublatum; non tamen consuetudinè eas preces in Choro canendi.

Quarto queritur, An Clericus certis Hebdomadæ diebus debeat persoluere officium, quod

consuevit solui pro Mortuis? *Respondeo*, ante Pium Quintum, Clerici qui officij Ecclesiastici lege tenebantur, debebant etiam priuatim eas pro mortuis preces recitare iuxta morem, & consuetudinem suarum Ecclesiarum: at Pius Quintus constituit, ne hac lege Clerici tenerentur, cum priuatim preces horarias recitant: eosdem etiam soluit lege recitandi septem Psalmos, quos Pœnitentiales appellant, & eos quoque quindecim, qui Graduales vocantur: liberauit quoque præcepto, & lege Letaniarum recitandarum, quæ olim cani, ac recitari quotidie consueuerat.

Quinto queritur, quomodo officia Ecclesiastica distinguantur? *Respondeo*, multis modis; aliud enim officium dicitur Duplex, eo quòd, vt quidam testantur, duplicatis vespertinis precibus constat: vel vt alij, quia Antiphonæ, ad Psalmos, & Cantica duplicantur: nam integrè ante & post Psalmos, & Cantica recitantur: Et semiduplex, eo nimirum, quòd proximè accedit ad Duplex: vnde Antiphonæ ante Psalmum, vel Canticum, ex parte finito verò Psalmo, vel Canticum, integrè recitantur. Simplex officium dicitur propterea, quòd solemnè omni ritu careat: quò modo etiam pactum, aut iusiurandum dicitur simplex, aut nudum, quòd omni alia iuris celebritate vacat.

Alia officia sunt Dominicarum, alia feriarum, alia vigiliarum. Officium porò, quòd in peruigilijs Apostolorum, & Martyrum recitari solebat; erat ex toto officium ferie destinatum: nam in huiusmodi peruigilijs ieiunium de more seruabatur: ac proinde totum Officium horarum ad feriam pertinebat.

Missæ sacrificium fiebat de eo sancto, cuius post die celebras colebatur: ac proinde Pius Quintus instituit, vt in Nocturnis vigilijs tres lectiones recitarentur ex homilijs in illud Euangelium, quòd in Missæ sacrificio canebatur, vt preces Horarum cum Missæ sacrificio conueniret. Item tempora, quibus Officia Ecclesiastica variantur, sunt Quatuor, vt ait Radulphus in libello de Canon. obseruant. proposi. 16. nempe Aduentus, Quadragesima, tempus Paschale, & Ordinariũ. Nam ante diem Natalem Domini colit Ecclesia aduentum dominicum. Deinde post Natalem Domini, & certas quasdam Dominicas, celebrat. Septuagesimam, Sexagesimam, Quinquagesimam, & Quadragesimam. Postea à Palcha vique ad Pentecostes hebdomadam, tempus interpositum dicitur Paschale: à Pentecoste reliquum tempus vique ad Aduentum Domini, dicitur tempus post Pentecosten, quòd Radulphus appellat quondianum, & ordinariũ.

DE ADVENTU.

Aduentus Romano more incipit Dominica prima, post diem Catharinæ crastinum, teste Radulpho *loca citato*, & habet quatuor hebdomadas, quamuis non semper integras, & quatuor Dominicas. More verò Ambrosiano incipit Aduentus, eodem teste Radulpho, Dominica prima, diem festum B. Martini Episcopi Turonensis, sequente, & continet sex hebdomadas. Aduentus itè tempus est patrum lætitiæ, partim iuctus, & mœroris: vnde in eo non recitatur Canticum,

ant Hymnus Te Deum laudamus, & Gloria in Excelsis Deo, & Ite, Missa est, & deponuntur gaudij, & lætitiæ vestes, retinetur tamen Alleluia. In Aduentu etiam omittuntur consuetæ commemorationes Sanctæ Mariæ, & Apostolorum, aut aliorum Sanctorum tutelarium, ne ante Christi Aduentum imploremus opem, & patrocinium eorum, quos ipse Christus suo aduentu gratia, & sanctitate donauit, & qui per Christum nostram tutelam, & patrocinium susceperunt. Nec sic commemoratio Crucis, nec pacis, ne videatur Christus ante passus quam natus, & nobis pacem prius attulisse, quam venerit. Romani veteres in Aduentu ieiunium seruabant, vt loco citato testatur Radulphus, quod etiam nunc Monachi, & Religiosi Mendicantium ordinum fratres colunt: nec Ecclesia nuptias solemniter hoc tempore celebrat.

DE QUADRAGESIMA.

In Septuagesima Pentateuchus incipit legi ad Nocturnas Vigilias, vt Gelasius instituit: & Gregorius VII. teste Radulpho loco citato constituit, vt Historia de Noe in Sexagesima legeretur, in Quadragesima vero de Abraham Patriarcha. Gregorius quoque I. instituit, vt extra id tempus, quod interiectum est inter Septuagesimam, & Pascha, Alleluia diceretur. Leo IX. vt habetur in capiti duos, De Consecratione, Distinctione prima, Sic ait: A Septuagesima, quando lapsus protoplasti in Ecclesia recitatur, Alleluia nouem hebdomadas intermissimus, scilicet, vsque in Pascha, ubi Christus resurgens à mortuis, tristitiam nostram in gaudium vertit, & Alleluia nobis reddidit: similiter etiam intermissimus Canticum lætitiæ Gloria in excelsis Deo. Hæc ille. More tamen Ambrosiano, & Benedictino, vt ait idem Radulphus, & probat ex regula S. Benedicti cap. 34. Alleluia retinetur vsque ad primam Dominicam in Quadragesima. Ex quo suspicari, & conijcere quidam videntur ante Gregorium I. Septuagesimam non esse institutam: quod ego verum non puto, de qua re suo loco dicemus. Vnde autem, & cur dicta sit Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima, & Quadragesima, suo item loco explicabo.

Concilio Laodiceno c. 51. constitutum est, ne in Quadragesima Natalitia Martyrum celebrentur, sed eorum Commemoratio fiat in diebus Sabbatorum, vel Dominicis. Meminit autem solum Martyrum: quia eo tempore Ecclesia solum Martyrum memorias colebat, non Confessorum. Ex quo factum est, vt olim Dies Sancto Gregorio, & Ambrosio sacer coleretur teste Radulpho libello citato prop. 16. in tempore ordinationis ipsorum, non obitus, nimirum die tertia Septembris, in quo fuit sacra Gregorij ordinatione: & in die septima Decembris, cum est Ambrosius ordinatus. dies quoque festus S. Benedicti, in die 21. Iulij, eius Translationi sacro Hispaniarum item Episcopi instituerunt, vt dies Festus Annunciationis Dominiæ coleretur in Mense Decembri die octauo, ante natalem Domini: ac more Ambrosiano teste Radulpho loco citato, Annunciatio Domini celebratur solemniter ritu, in Domini ca, quæ proximè Natalem Domini præcedit: nec dies ullus festus per totam quadragesimam colitur more Ambrosiano. Diebus item Quadragesimæ

(Gregorius ait) pensum seruauit nostra angere debent in precibus, & bonis operibus. Ex quo factum est, vt tempore Quadragesimæ ieiunij cum Diuino Officio septem Horarum Canonicarum recitare quotidie, aut certis quibusdam diebus Clerici confueuerint septem Psalmos, qui penitentium vocantur, & Psalmos Nocturnos, qui dicuntur Mortuorum, cum nouem Lectionibus, & his additi etiam sunt Psalmi Graduales, ac Lætanæ siue supplicationes. Nunc verò iuxta formulam Breuiarij editi à Pio Quinto, retinentur preces ad Matutinas Laudes, ad Horas scilicet Vespertinam, completam, & cæteras:

DE TEMPORE PASCHALI.

Tempus Paschale totum est lætitiæ, vnde in eo frequentantur Alleluia, tra, vt ad Responsoria Breuia in singulis Horis Alleluia reperatur. Protenditur id tempus vsque ad hebdomadam Pentecostes: fit commemoratio Crucis quotidie quia Crux Christi fuit totius nostræ lætitiæ causa, Officia Ecclesiastica eo tempore sunt breuiora. Vnde Gregorius VII. in cap. In die, De Consec. Distinct. quinta, in die, inquit, resurrectionis vsque in Sabbatum in Albi, & in die Pentecostes vsque in Sabbatum eiusdem, tres Psalmos tantum ad Nocturnos, tresque Lectiones antiquo more canimus, & legimus. Deinde reprehendit eos, qui in quotidianis diebus tres tantummodo Psalmos, & tres Lectiones recitare volunt. Non, inquit, ex regula Sanctorum Patrum, sed ex fastidio, & negligentia comprobantur hoc facere. Romani verò diuerso modo egere ceperunt, maxime à tempore, quo Theutonici concessum est regimen nostræ Ecclesiæ. Nos autem, & ordinem Romanum, & antiquum morem nostræ Ecclesiæ, imitantes antiquos Patres, statuumus fieri, sicut superioribus prenotauimus. Superius autem dixerat. Omnibus diebus per totum annum, excepta Hebdomada Paschali, & Pentecostes, si dies festus sit, nouem Psalmos, & nouem Lectiones dicimus: alij verò diebus duodecim Psalmos, & tres Lectiones recitamus. In Dominicis verò diebus decem, & octo Psalmos, excepto die Pasche, & Pentecostes, & nouem Lectiones celebramus. Hæc ille.

DE TEMPORE QUOTIDIANO.

Tempus ordinarium, & quotidianum, quod est à fine Pentecostes vsque ad Aduentum Domini, aliquando continet vigintiocto Dominicas: aliquando verò tantum vigintitres. Quando habet vigintitres, tunc loco vigesimæ tertiæ ponitur Dominica vigesima quarta, in qua Euangelium cantatur secundum Matthæum: cum videlicet abominationem desolationis. & Officium Dominiæ vigesima tertiæ persoluitur in Sabbato proximè præcedenti, non impedito celebritate diei festi nouem Lectionibus: alioqui in feria Sexta, vel alia similiter non impedita. Hoc autem fit, quia vsu, & more Ecclesiæ Romanæ Ecclesiastica officia finiuntur in Commemoratione extremi iudicij futuri: sicut etiam similiter inchoantur. Et ideo xxiiij. Dominica ponitur loco xxiiij. quando xxiiij. est vltima: & quia ea suo loco mouetur, transfertur eius Officium in Sabbatum quod proximè præcedit, nec Officia per totum anni cursum recto ordine disposita absoluiamus absq; extremi iudicij memoria. Præterea

quia à Pentecoste vsque ad Aduentum, tantum viginti quatuor Dominice ponuntur, cum tamen possint esse viginti octo: ideo quando viginti octo interueniunt, reliquæ sumuntur ex his, quæ eo anno supersunt ex Dominicis, quæ sunt inter Epiphaniam, & Septuagesimam. Inter Epiphaniam autem, & Septuagesimam aliquando, quamvis raro, possunt esse sex Dominice: quarum duæ primæ semper inter Epiphaniam, & Septuagesimam ponuntur. Officium primæ Dominicæ semper inter Epiphaniæ octauas, cuius Euangelium est de puero Iesu duodecim annorum Hierosolymis relicto, & in templo inuento. Officium verò Secundæ Dominicæ, cuius Euangelium est de aqua in vinum mirabiliter conuersa in nuptijs factis in Cana Galilææ, semper fit proximè post octauam Epiphaniæ. Et quia aliquando contingit, vt prima Dominica post octauam Epiphaniæ sit septuagesima, ideo tunc Officium Secundæ Dominicæ transfertur in Sabbatum proximè præcedens, nõ impeditum die festo nouem Lectionum; alioqui in feriam sextam, aut aliam similiter non impeditam. Totæ huius ratio est, quia Ecclesia Romana à die Epiphaniæ celebrat solemnem ritum tria illa Christi Domini opera mirabilia, nimirum, cum ipse stella duce à tribus Magis agnitus, & adoratus est: & cum à Ioanne Baptista in Iordane baptisate ablatus est: & cum in nuptijs aquam in vinum conuertit. In die Epiphaniæ cantat Euangelium de tribus Magis, qui stellæ ductu ad Christum venerunt: & in die Octauæ Epiphaniæ Euangelium de Baptismo Christi: & in prima Dominica post Octauam Epiphaniæ, Euangelium de Aqua in vinum in nuptijs mutata.

Lnc. 2.

Matth. 2.

Cap. XVII.

Quidam sacrificium sit, & quotuplex.

Inter actus Religionis externos, vt ante iam diximus, est opus, quo Deo aliquid sacrificamus. Sacrificium autem in noua lege à Christo Domino institutum, Missa est: de qua est nobis in præsentia differendum, sed in primis quædam generatim sunt de Sacrificijs disputanda.

Primò queritur, vndenam nomen Sacrificij dictum sit, & quot modis sumatur? Respondeo, dictum esse ab eo, quod res sacra fit: sacra autem, & religiosa res fit eo, quod Diuinis vsibus, adhibitis certis quibusdam verbis, precibus, ceremonijs, & ritibus destinatur. Et quia nominis etymologia sæpe latius patet, quam res nomine significata: hinc est, vt etiam huius nominis notatio alijs rebus conueniat, quæ sacrificia proprie non sunt: nam templa, altaria, vasa, vestes, & id generis alia, sunt sacra, quæ tamen sacrificij nomine minime designantur: neque enim eis sacrificij natura, & ratio conuenit. Porrò sacrificij nomen dupliciter accipi solet, latè scilicet, & strictè: Latè acceptum, per metaphoram sumitur multipliciter. Primum enim, vt colligitur ex Augustino lib. de ciuit. 5. cap. 4. & S. Thoma secundæ secundæ questione 85. art. 3. omne opus, & officium pietatis, & charitatis; quo de aliquo homine causa Dei bene meremur, dicitur Sacrificium, qualis est Eleemosyna in vsus pauperum propter Deum erogata, quam hostiam vocat Paulus Heb.

13. Deinde, sacrificij vocabulo notatur omne opus, quo peccata commissa per veram animi penitentiam expiamus: cuiusmodi sunt operosa, & laboriosa quadam officia virtutis, quæ libenti animo præstamus, quibus nostrorum peccatorum fordes eluantur. Sic etiam vera, & legitima cordis penitentia, qua culpas detestati lugemus, sacrificium appellatur, iuxta illud Davidis: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*; martirium item spontè, & voluntate susceptum. Et opus illud, quo quis causa Dei, certæ Religionis, votis emisit se addicit, & mancipat, venit appellatione Sacrificij. Strictè verò, & propriè sumptum nomen sacrificij significat actionem, per quam res aliqua corporea primò sacra facta offertur Deo. Vnde victima, & hostia si pro animalibus, quæ macabantur sumantur, latè sacrificium dicebantur: nam apud Latinos victima significat animal, quod hostibus deuictis cædebatur in gratiarum actionem: Hostia, animal, quod pro victoria de hostibus reportanda macabatur.

Vniuersè igitur sacrificium propriè acceptum significat rem corpoream, quæ potest in sensum incurrere, & quæ primùm sacra facta Deo offertur, cuiusmodi sunt animal, carnes, panis, oleum, vinum, farina, frumentum, thus, vel aliquid simile, quod igni coctum, aut combustum, aut aliter quomodolibet tritum, aut commolitum, aut fruxum, aut varia aliqua aspersione, aut permissione affectum Deo immolatur.

Secundò queritur, Quidnam sit sacrificium propriè, & strictè sumptum? Respondeo, esse actionem, per quam res aliqua corporata, siue ad esum, siue ad potum apta, primùm sacratæ certis verbis, & ceremonijs adhibitis, & Deo offertur à legitimo ministro, ritu debito, in finem congruentem. Dicitur, *Affio*, quoniam licet sacrificium aliquando dicatur res ipsa, quæ offertur, vt hostia, vel victima; in præsentia tamen non sumitur pro re oblata; sed pro actione, qua res Deo sacratæ, & offertur. Cæteris verbis exprimitur omnis sacrificij materia; quæ debet esse corporea, & quæ possit sensu percipi, immo, quæ est sæpius elui, vel potui apta, eò quod tanquam cibus Deo acceptus, & gratus, vel tanquam cibus ministrorum eius offertur. Exprimitur quoque finis, cuius gratia sacrificia facimus. Sacrificia, vel Deo auctore, vel more, & instituto Maiorum, vel instinctu nature sunt, & offeruntur, quibus admissa peccata expiuntur, vel Dei auxilium inuocetur ad bonum aliquod obtinendū, vel iusta, & debite pro beneficijs à Deo acceptis gratiæ referantur. Dicitur, *primū sacratæ, & offertur*, quia vt ex S. Thoma 2. 2. quæst. 86. art. 1. & quæst. 85. art. 3. colligitur, differt sacrificium ab alijs oblationibus, quæ Dei causa fiunt, quia sacrificij materia aliquid in se patitur, ac proinde aliqua sui mutatione sacratæ; aliarum verò oblationum materia nullam sui mutationem patitur; sed tantum adhibitis sub certa quadam præscripta forma verbis, precibus, ritibus, ac ceremonijs, sacerdotis ministerio consecratæ, vt rami oliuarum, palmarum, fructus arborum, panis, vinum, oleum, vestes, & quæ talia sunt. Quo fit, vt sacrificium ab oblatione distingatur: hæc enim, tanquam genus, latius patet, quam sacrificium: nam

omne